

2012. – С. 60–65.

8. Конституція України : Закон, від 28.06.1996 р., № 254к-96-ВР // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України, від 07.12.1984 р., № 8073-Х // ВВР УРСР. – 1984. – № 51. – С. 1122.

ФРОЛОВ Ю. М.,

кандидат юридичних наук, доцент,
декан юридичного факультету
(Бердянський університет
менеджменту і бізнесу)

**ВИДИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН,
ЩО ВИНИКАЮТЬ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА УЧАСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

УДК 342.9

Розглянуто сучасні наукові підходи до класифікації адміністративно-правових відносин. Визначено основні критерії класифікації та проаналізовано відповідні види адміністративних відносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів.

Ключові слова: адміністративно-правові відносини, вища освіта, вищий навчальний заклад, класифікація адміністративних відносин, види адміністративно-правових відносин.

Рассмотрены современные научные подходы к классификации административно-правовых отношений. Определены основные критерии классификации и проанализированы выделенные на их основании виды административно-правовых отношений в сфере высшего образования с участием высших учебных заведений.

Ключевые слова: административно-правовые отношения, высшее образование, высшее учебное заведение, классификация административных отношений, виды административно-правовых отношений.

The contemporary scientific approaches concerning classifications of the administrative-legal relations are considered. The basic criteria of classification of administrative-legal relations are determined. The analysis of basic types of administrative-legal relations in the higher education sphere which appear during the activity of higher educational establishment is performed.

Key words: administrative-legal relations, higher education, a higher educational establishment, classifications of the administrative-legal relations, types of the administrative-legal relations.

Вступ. Визначення змісту та особливостей діяльності вищих навчальних закладів у сучасних умовах реформування вітчизняної системи вищої освіти, входження до європейського та загальносвітового освітнього простору, оптимізації правових аспектів

публічного управління у даній сфері потребує виділення з загального кола адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі ВНЗ їх окремих видів за тими або іншими ознаками (критеріями) з метою з'ясування сутності механізму правового регулювання цих відносин, виокремлення їх специфічних правових характеристик, які визначені через відповідні правові норми та врегульовані на рівні чинного законодавства.

Теоретичним дослідженням адміністративних правовідносин присвячені численні праці таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як В. Авер'янов, О. Альохін, Д. Бахрах, Ю. Битяк, В. Голосніченко, В. Колпаков, Ю. Старилов, С. Стеценко та ін. Окремі аспекти проблеми адміністративно-правового регулювання відносин у сфері вищої освіти розглядалися в працях В. Астахова, Н. Барабашевої, Р. Валєєва, А. Кирилових, С. Мандрика, Л. Миськів, Є. Огаренка, О. Червякової та ін. Проте питання адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів не було предметом спеціальних наукових досліджень. Зокрема, в сучасній юридичній літературі немає єдиного підходу до класифікації видів адміністративно-правових відносин, які виникають у діяльності вищих навчальних закладів, що й зумовлює актуальність детального дослідження даного питання.

Постановка завдання. Мета статті – дослідження видів адміністративно-правових відносин, які виникають у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів, що передбачає вирішення таких основних завдань: розгляд сучасних наукових підходів до класифікації адміністративно-правових відносин, визначення основних критеріїв класифікації та виділення на їх підставі відповідних видів адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі внз.

Результати дослідження. У теорії держави і права виділяють цілу низку підстав, за якими можна класифікувати будь-які правовідносини. Більшість елементів загальної класифікації правовідносин поширюються й на адміністративно-правові, як на їх складову частину. Традиційно виділяють загальні (загальнорегулятивні), конкретні та охоронні правовідносини [1, с. 140], або абсолютні, відносні й загальні правовідносини [2, с. 477–478]. Більш розширена класифікація правовідносин проводиться за такими критеріями, як: функції права; характер обов'язку; ступінь визначеності суб'єктів; галузь права; субординація в правовому регулюванні; кількість суб'єктів; розподіл прав і обов'язків між суб'єктами; волевиявлення сторін; термін дії [3, с. 367–369]. Так, П. Рабінович виділяє окремі види правовідносин залежно від галузі права (конституційні, адміністративні та ін.); кількості суб'єктів (загальні, конкретні); кількісного складу суб'єктів (прості, складні); елемента юридичної норми, на підставі якого виникають правовідносини (регулятивні, охоронні); поведінки суб'єктів (активні, пасивні); розподілу прав та обов'язків між сторонами (односторонні, двосторонні, багатосторонні) [4, с. 82]. М. Матузов виокремлює правовідносини за діями суб'єктів (регулятивні й охоронні), за галузевою ознакою, за ступенем конкретизації та суб'єктним складом правовідносин (абсолютні, відносні, загальні), за характером обов'язків суб'єктів (активні, пасивні), кількісним складом правовідносин (прості, складні), терміном дії (короткочасні, довгострокові) [2, с. 477–478].

Окрім зазначених підстав, що мають універсальний характер і застосовуються як для класифікації правовідносин у цілому, так і окремих, галузевих правовідносин, необхідно виділити й спеціальні ознаки, критерії, які стосуються власне адміністративно-правових відносин. Зауважимо, що в сучасній юридичній науці наразі немає єдиного підходу до класифікації адміністративно-правових відносин. Це зумовлюється, насамперед, тим, що адміністративним правовідносинам властива широка розмаїтість залежно від характеру й форм управлінської діяльності, її учасників, від того, які функції державного управління реалізуються, від поставлених цілей і завдань тощо.

Так, відповідно до функціонального призначення адміністративно-правові відносини найчастіше поділяють на регулятивні та охоронні [5, с. 182]. Слід зазначити, що, на думку деяких авторів, критерієм такого розподілу є не функціональна спрямованість, а цільове призначення, яке відповідно відбивається на застосуванні різних форм і методів управлінської діяльності [6, с. 118], загальний характер правовідносин [7, с. 61] або навіть їх відповідність певному елементу юридичної норми [8, с. 44]. Регулятивні відносини адміністративного права, що супроводжують нормальний процес реалізації права та виконання юридичних обов'язків, становлять переважну більшість відносин владно-управлінської сфери. Це правовідносини, за допомогою яких здійснюється безпосереднє регулювання суспільного життя, – встановлення прав та обов'язків суб'єктів адміністративного права. Охоронні правовідносини виникають з факту неправомірної поведінки як реакція держави на правопорушення у формі державного примусу. Саме вони, за висловлюванням О. Скакун, «оформлюють» адміністративну відповідальність та застосування юридичних санкцій, що використовуються у випадку правопорушень [3, с. 397].

Відзначаючи необхідність та важливість даної класифікації, зазначимо, що розподіл адміністративно-правових відносин на регулятивні й охоронні не є специфічно адміністративістським. Така класифікація може бути застосована як до адміністративно-правових відносин, так і до правовідносин, що виникають в інших галузях права, – в цивільному, трудовому, господарському праві тощо. О. Харитонова підкреслює, що цей факт не робить її менш важливою для даної сфери, але зумовлює необхідність визначення певних акцентів наукового аналізу сутності адміністративно-правових відносин – так, зокрема, врахування природності такого поділу дозволяє уникнути некоректного ствердження про те, що всі адміністративно-правові відносини є управлінськими у спеціальному (вужькому) значенні цього слова [9, с. 197]. Сказане також безпосередньо стосується розподілу адміністративно-правових відносин відповідно до характеру обов'язків на активні й пасивні, де правовідносини активного типу визначаються як відносини, що потребують здійснення активних дій, а правовідносини пасивного типу – як відносини, що передбачають утримання від певних дій [7, с. 61]. Деякі автори розглядають ці відносини як форми регулятивних адміністративно-правових відносин, де відносини активного типу відбивають регулятивно-динамічну функцію права, утворюються на підставі зобов'язуючих або уповноважуючих адміністративно-правових норм, а відносини пасивного типу відбивають регулятивно-статичну функцію права, складаються на основі норм-заборон [10, с. 78]. Така класифікація не лише є необхідним складовим елементом загальної характеристики правовідносин, але й має важливе значення для дослідження безпосередньо адміністративно-правових відносин, оскільки дозволяє зосередити увагу на особливостях прав та обов'язків суб'єктів даних відносин з урахуванням характеру норм, що є підставою для їх виникнення [9, с. 198].

Що стосується розгляду адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів, то, відповідно до зазначених загальних критеріїв, вони також можуть бути поділені на два основні види: регулятивні та охоронні. Регулятивні правовідносини, що пов'язані з реалізацією завдань державного управління вищою освітою, виникають з фактів правомірної поведінки суб'єктів. До даного виду адміністративно-правових відносин, зокрема, можна зарахувати визначення мети, завдань та функцій вищих навчальних закладів, установлення їх компетенції, проведення акредитації та ліцензування внз та ін. До охоронних адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі внз, що виникають із фактів неправомірної поведінки суб'єктів правовідносин, можна зарахувати відносини, пов'язані зі встановленням правових заборон, притягненням до дисциплінарної відповідальності, застосуванням інших заходів адміністративного впливу до порушників вимог, установлених адміністративно-правовими нормами. Так, згідно з чинним законодавством вищі навчальні заклади в Україні несуть відповідальність за дотримання вимог Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» та інших нормативних актів; виконання головних завдань діяльності та дотримання державних стандартів освіти; забезпечення

безпечних умов для освітньої діяльності; дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності та громадянами; дотримання фінансової дисципліни, збереження державного майна; соціальний захист учасників навчально-виховного процесу та ін. [11, ст. 69; 12, п. 20].

До загальних підстав, що використовуються для класифікації будь-яких правовідносин (і адміністративних, зокрема), належать також такі критерії, як кількісний склад суб'єктів (точніше, розподіл прав та обов'язків між сторонами правовідносин), за яким виділяють односторонні, двосторонні і багатосторонні відносини [5, с. 183], рівень абсолютизації суб'єктів, відповідно до якого виділяють абсолютні правовідносини, в яких точно визначено права і обов'язки учасників (так само, як і самі учасники) та відносні правовідносини, в яких визначена лише одна сторона – уповноважена, а всі інші є зобов'язаними відносно цієї особи [10, с. 78], а також ступінь визначеності суб'єктів правовідносин, за яким розрізняють загальні та конкретні адміністративно-правові відносини [9, с. 201]. Загальні (або абсолютні) адміністративно-правові відносини можна охарактеризувати як такі правовідносини, в яких точно визначеною є лише одна сторона, а іншу сторону становить невизначена кількість суб'єктів тоді, як у конкретних (відносних) адміністративно-правових відносинах усі суб'єкти точно визначені самою нормою адміністративного права, котра реалізується за наявності обставин, передбачених цією нормою [9, с. 203]. Зміст і характер розподілу прав і обов'язків між сторонами правовідносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів дозволяють визначити такі види адміністративно-правових відносин, як двосторонні (призначення на посаду, притягнення до відповідальності), трьохсторонні (процедура атестації) і багатосторонні (виконання наказу ректора) [13, с. 3]. Більшість адміністративних правовідносин у сфері вищої освіти за участі внз є багатосторонніми (багатосуб'єктними), до кола основних учасників освітніх відносин належать вищі навчальні заклади, особи, які навчаються, професорсько-викладацький склад та інші працівники внз. Крім того, адміністративно-правові відносини за участі внз можна охарактеризувати як багатоаспектні, адже освітні правовідносини складаються з відносин, якими охоплюються окремі стадії освітнього процесу: навчальна, виховна, атестаційна, охоронна, організаційна.

Серед наявних підстав для розподілу адміністративно-правових відносин на відповідні групи на найбільшу увагу заслуговують такі критерії, що відбивають специфіку та конкретну спрямованість адміністративного права як галузі права, окреслюючи межі його регулювання. Так, зважаючи на характерні особливості адміністративного права, зумовлені його юридичною природою, О. Альохін пропонує виділення таких основних видів відносин:

– відносини, що безпосередньо відбивають основну формулу управлінського впливу («суб'єкт – об'єкт»), у якій чітко виявляється владна природа державно-управлінської діяльності (владні відносини);

– відносини, які складаються за межами безпосереднього управлінського впливу на об'єкт, але які органічно пов'язані з його здійсненням [14, с. 60].

Іноді зазначені групи адміністративно-правових відносин визначають як основні й неосновні, маючи на увазі характер управлінських зв'язків [9, с. 210]. Перші прямо відбивають сутність управління, а другі пов'язані з цією сутністю, але безпосередньо її не відбивають. Основні адміністративні правовідносини – це, насамперед, відносини між вищими та нижчими ланками виконавчої влади, між посадовими особами – керівниками і підлеглими адміністративно-управлінського апарату, між виконавчими органами (посадовими особами) і громадянами, що мають відповідні адміністративно-правові обов'язки тощо. Головною особливістю неосновних адміністративних правовідносин є те, що вони, хоча й виникають безпосередньо у сфері державного управління, однак не мають на меті безпосередній управлінський вплив суб'єкта на керований об'єкт [14, с. 60]. Це, наприклад, відносини між

учасниками правовідносин, які не підпорядковані один одному (відносини «суб'єкт – суб'єкт»).

Безпосередньо пов'язаний з попереднім традиційний для управлінської науки розподіл адміністративно-правових відносин на субординаційні, координаційні та реординаційні правовідносини [15]. Субординаційні відносини базуються на повноваженні одного із суб'єктів використовувати розпорядницькі, контрольні повноваження щодо інших учасників правовідносин. Координаційні правовідносини також характеризуються наявністю владних повноважень, але вони використовуються не лише для реалізації своєї влади, але й для забезпечення ефективної спільної діяльності кількох суб'єктів для досягнення загальної мети й вирішення схожих завдань [6, с. 120]. Реординаційними відносинами є такі відносини, що утворюються з метою забезпечення зворотного впливу керованого суб'єкта на керуючий суб'єкт, тобто впливу знизу на верхні інстанції [15, с. 228–230].

Найбільш широкою класифікацією за юридичним характером адміністративно-правових відносин, що поєднує в собі розглянуті вище класифікаційні схеми, є класифікація, яка передбачає виділення вертикальних і горизонтальних правовідносин [14, с. 61; 6, с. 119]. Вертикальні правовідносини відбивають саму сутність адміністративно-правового регулювання та характер типових для державно-управлінської діяльності субординаційних зв'язків між суб'єктом і об'єктом управління. Це безпосередньо владні відносини, які виникають між підпорядкованими сторонами і відбивають їх юридичну залежність, тобто відсутність (на відміну, наприклад, від цивільно-правових відносин) рівності сторін [14, с. 61]. Горизонтальними є такі правовідносини, суб'єкти яких перебувають на однаковому організаційно-правовому рівні й мають однаковий масштаб компетенції у тій або іншій сфері. Ці суб'єкти безпосередньо не підпорядковані один одному, а вступають у відносно рівноправні стосунки з метою вирішення відповідного управлінського питання [6, с. 119]. Дані відносини у сфері державного управління, в яких відсутні юридично-владні веління однієї сторони, обов'язкові для іншої, порівняно з вертикальними правовідносинами, трапляються досить рідко. Крім того, їх досить складно розрізнити у загальній масі управлінських зв'язків, адже вони виражені не так чітко, як вертикальні. Є. Курінний зазначає, що горизонтальні адміністративно-правові відносини виникають на основі регулятивних норм і мають два різновиди: 1) ті, що складаються між різнорівневими владними суб'єктами різних підсистем; 2) ті, що виникають між владною структурою та будь-яким суб'єктом, не наділеним владно-управлінською компетенцією [16, с. 92].

Аналіз адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів дозволяє визначити такі основні групи відносин, залежно від характеру їх адміністративно-правового регулювання:

- між органами виконавчої влади і управління (Кабінетом Міністрів України, Міністерством освіти і науки України, органами місцевого самоврядування) та вищим навчальним закладом;
- відносини, що виникають усередині вnz між підпорядкованими суб'єктами, тобто між вищим органом (посадовою особою) та нижчим органом (посадовою особою) (відносини між ректором та деканом, завідуючим кафедрою і викладачем тощо);
- відносини, що виникають між непідпорядкованими суб'єктами одного ієрархічного організаційно-правового рівня (наприклад, між ректорами вnz);
- відносини між адміністрацією вnz та безпосередньо керованим персоналом (професорсько-викладацьким складом, працівниками вnz).

Характеристика адміністративно-правових відносин як владних з акцентом на їх сутнісній природі не виключає можливості видової класифікації за іншими критеріями [14, с. 60]. Так, зокрема, важливим критерієм для класифікації адміністративно-правових відносин є конкретні цілі [5, с. 185] або місце (сфера) виникнення адміністративно-правових відносин [8, с. 45; 13, с. 2], за яким виділяють внутрішні та зовнішні організаційні правовідносини [9, с. 201], або внутрішньоапаратні та позаапаратні адміністративні правовідносини [6, с. 119].

Внутрішні правовідносини характеризують організаційні основи управління, являючи собою відносини, що складаються в процесі організації та функціонування публічного управління [6, с. 119]. У даних правовідносинах відбиваються закріплені відповідними юридичними нормами система органів виконавчої влади, їх компетенція, форми й методи внутрішньої організації. Даного роду правовідносинами є також відносини органів виконавчої влади з підпорядкованими їм організаціями та відносини адміністрації організацій, діяльність яких регулюється адміністративно-правовими нормами (у тому числі й вищі навчальні заклади з їх працівниками). Внутрішньоорганізаційні відносини – це відносини, в межах яких реалізується правовий статус суб'єктів управління та громадян: здійснюються права й свободи громадян, повноваження посадових осіб і компетенція органів управління, встановлюються обов'язки суб'єктів права, притягаються до відповідальності особи, які порушують правові норми у сфері публічного управління [6, с. 119–120]. Характеризуючи адміністративно-правові відносини у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів за таким критерієм, як цілі та місце виникнення адміністративно-правових відносин, слід погодитися з думкою С. Мандрика про те, що вищим навчальним закладам як колективним суб'єктам адміністративного права більше властиві внутрішньоорганізаційні відносини, що складаються з різних аспектів їх діяльності – кадрових, економічних, організаційних тощо (прийняття управлінських рішень; проведення структурних змін; призначення на посаду; формування кадрового резерву; проведення конкурсу на заміщення вакантних посад; застосування заохочень та дисциплінарних стягнень; здійснення контрольно-наглядових повноважень) [13, с. 2]. У внутрішньоорганізаційних адміністративно-правових відносинах обидві сторони є працівниками внз, але при цьому один із них має певні владні повноваження щодо іншого. Вищі навчальні заклади можна розглядати також як суб'єктів зовнішньоорганізаційних адміністративно-правових відносин (наприклад, у відносинах з питань дотримання дозвільних (ліцензійних) умов і правил надання освітніх послуг, дотримання протипожежних, санітарних, екологічних та інших норм, нагляд і контроль за якими здійснюють органи виконавчої влади). Також вищі навчальні заклади можуть бути учасниками зовнішньоорганізаційних адміністративно-правових відносин з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування з приводу оперативного й бухгалтерського обліку результатів своєї діяльності, статистичної звітності, безпеки праці та ін. [13, с. 2].

Нарешті, ще однією підставою розподілу адміністративно-правових відносин є критерій, який, за формулюванням Є. Курінного, розкриває особливість змісту динамічних властивостей цих відносин [16, с. 85]. Відповідно до даного критерію адміністративні правовідносини поділяються на матеріальні та процесуальні. У сучасній адміністративно-правовій науці такий поділ визначається також за змістом [8, с. 45; 13, с. 3] або за сферою (предметом) застосування [9, с. 204]. В. Авер'янов пропонує виділяти майнові й немайнові адміністративні правовідносини [5, с. 185], а О. Харитоновна – матеріально-правові та процедурно-процесуальні адміністративно-правові відносини, зауважуючи, зокрема, що оскільки останні є особливою самостійною формою суспільних відносин, яка фактично обслуговує реалізацію матеріально-правового відношення, даний поділ, певною мірою, умовний, адже реалізація (та й саме існування) матеріального правового відношення неможливо поза правовідносинами процесуальними [9, с. 204]. Поділяючи дану думку і вважаючи такий критерій досить умовним і загальним, розглянемо його як додаткову підставу для класифікації адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі внз, серед яких виділимо:

– групу матеріальних відносин, що виникають на підставі норм матеріального права, які встановлюють правовий режим управління діяльністю внз, закріплюють адміністративно-правовий статус внз як колективного суб'єкта адміністративних правовідносин (визначення цілей, завдань діяльності та функцій вищих навчальних закладів; встановлення компетенції внз, підстав та меж адміністративної відповідальності тощо);

– групу процесуальних відносин, що виникають на підставі норм процесуального права, які закріплюють процедурні форми (порядок) здійснення матеріальних норм та їх захисту, визначають різноманітні адміністративні провадження позаделіктного та деліктного характеру (проведення атестації, конкурсу на заміщення вакантних посад; притягнення до дисциплінарної відповідальності; здійснення контрольних заходів тощо), забезпечуючи, таким чином, динаміку владно-управлінської діяльності.

Висновки. Отже, відзначаючи той факт, що наразі у сучасній юридичній науці не існує єдиного підходу до класифікації адміністративних правовідносин, до основних критеріїв класифікації адміністративно-правових відносин у сфері вищої освіти за участі вищих навчальних закладів слід зарахувати як загальні критерії, що мають універсальний характер і застосовуються для класифікації будь-яких правовідносин, так і спеціальні критерії, що стосуються власне адміністративно-правових відносин. До основних адміністративно-правових відносин, що виникають у діяльності ВНЗ у сучасних умовах, належать такі види: за цілями, завданнями діяльності та відповідними функціями – регулятивні та охоронні; за характером установлених законодавством обов'язків – активні й пасивні; за кількістю сторін та за розподілом прав і обов'язків між сторонами правовідносин – двосторонні, тристоронні та багатосторонні; за юридичним характером адміністративно-правових відносин – вертикальні та горизонтальні; за місцем виникнення адміністративно-правових відносин – внутрішні й зовнішні; за сферою (предметом) застосування – матеріально-правові (матеріальні) та процесуальні (процедурно-процесуальні) адміністративно-правові відносини.

Список використаних джерел:

1. Алексеев С. С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве / С. С. Алексеев. – М. : Юрид. лит., 1966. – 187 с.
2. Теория государства и права : курс лекций ; под ред. Н. И. Матузова, А. В. Малько. – М. : Юристъ, 1999. – 672 с.
3. Скакун О. Ф. Теория держави і права : підручник / О. Ф. Скакун ; пер. з рос. – Х. : Консум, 2001. – 656 с.
4. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права та держави. Навчальний посібник / П. М. Рабінович. – Видання 5-те, зі змінами. – К. : Атіка, 2001. – 176 с.
5. Адміністративне право України: Академічний курс : підручник : у 2 т. ; ред. колегія: В. Б. Авер'янов (голова). – К. : Юрид. думка, 2004. – Т. 1 : Загальна частина. – 2004. – 584 с.
6. Бахрах Д. Н. Административное право : учебник [для вузов] / Д. Н. Бахрах, Б. В. Россинский, Ю. Н. Стариков. – 3-е изд., пересмотр. и доп. – М. : Норма, 2007. – 816 с.
7. Адміністративне право України : підручник ; за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Юридична література, 2003. – 896 с.
8. Адміністративне право України : підруч. для юрид. вузів і ф-тів / Ю. П. Битяк, В. В. Богущкий, В. М. Гарашук та ін. ; за ред. Ю. П. Битяка. – Х. : Право, 2000. – 528 с.
9. Харитонova О. І. Адміністративно-правові відносини: концептуальні засади та правова природа : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Харитонova Олена Іванівна ; Одеська національна юридична академія. – Одеса, 2004. – 435 с.
10. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ століття) : монографія / [В. В. Галуцько, В. І. Олефір, М. П. Пихтін та ін.] ; за заг. ред. В. В. Галуцька. – Херсон : ВАТ «Херсон. міська друкарня», 2010. – 376 с.
11. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 № 2984-III // Відомості Верховної Ради України від 17.05.2002 р. – № 20. – Ст. 134.
12. Про затвердження Положення про державний вищий навчальний заклад [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України, від 05.09.1996 № 1074. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1074-96-p/page>.
13. Мандрик С. І. Класифікація адміністративно-правових відносин, які виникають під час діяльності вищих навчальних закладів МВС України [Електронний ресурс] / С. І. Мандрик

// Право і безпека. – 2009. – № 5. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2009_5/PB-5/PB-5_21.pdf.

14. Алехин А. П. Административное право Российской Федерации : учебник / А. П. Алехин, А. А. Кармолицкий, Ю. М. Козлов. – М. : ИКД Зерцало-М, 2003. – 608 с.

15. Курашвили Б. П. Очерк теории государственного управления / Б. П. Курашвили ; отв. ред. Пискотин М. И. – М. : Наука, 1987. – 294 с.

16. Курінний Є. В. Предмет і об'єкт адміністративного права України: характеристика категорій в умовах системного реформування : дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.07 / Курінний Євген Володимирович ; Нац. акад. внутр. справ України. – К., 2004. – 416 с.

БОРКО А. Л.,

кандидат юридичних наук, суддя

(Ленінський районний суд

м. Севастополя)

ПОНЯТТЯ І МЕХАНІЗМ ПІДГОТОВКИ ТА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В СУДАХ

УДК 342.5+342.56

Виконано аналіз теоретичних положень і адміністративно-правових засад підготовки та прийняття управлінських рішень у судах, визначено їх основні риси, етапи підготовки та прийняття управлінських рішень у судах, сутність та значення, а також обґрунтовано пріоритетні напрямки вдосконалення підготовки та прийняття управлінських рішень у судах.

Ключові слова: поняття і механізм, підготовка та прийняття, управлінські рішення, суди.

Выполнен анализ теоретических положений и административно-правовых основ подготовки и принятия управленческих решений в судах, определены их основные черты, этапы механизма подготовки и принятия управленческих решений в судах, сущность и значение, а также обоснованы приоритетные направления совершенствования подготовки и принятия управленческих решений в судах.

Ключевые слова: понятие и механизм, подготовка и принятие, управленческие решения, суды.

The analysis of theoretical positions and administrative-legal bases of the preparation and adoption management decisions in the courts is made; also it was determined its main features, stages of mechanism, nature and significance, as well as substantiated priority directions of improving preparation and adoption management decisions in the courts.

Key words: concept and mechanism, preparation and adoption, management decisions, the courts.

Вступ. Управлінська діяльність тією чи іншою мірою наявна в усіх державних, муніципальних і громадських структурах і є необхідним компонентом організації продуктивної й злагодженої колективної та індивідуальної роботи їх працівників, спрямованої на реалізацію поставлених перед ними завдань. Управлінські рішення є головним проявом будь-якої управлінської діяльності, від належної підготовки, прийняття та виконання яких безпосередньо

